

མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚུགས་མཚན་རིག་གི་ལས་ཀ་
བྱེད་པ་ཐོག་ཅི་འཕྲུལ་འཛིན་གི་ལས་འགན།

མཐུ་དབྱང་།

མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་མཚན་རིག་གི་ལས་ཀ་ ཤེད་པ། འཇའ་ཚེའི་འཕེལ་འཛིན་གི་ལས་ཀ་ལག་ལ།

1963 ལོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 26 ཉིན་ཀྱང་གོའི་ཚན་རིག་ཨོ་འཇའ་ཁོངས་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་མཚན་རིག་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱས་
འཛོམས་ཤོས་ཚོགས་ཤེད་པ་བཞི་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་འཕེལ་འཛིན་གི་ལས་ཀ་ལག་ལ།

ཀྱུ་ཕྱེད་ལ།

མེ་རིགས་དཔེ་སྐྱུ་ཁང་གིས་པེ་ཅིན་ཏུ་བསྐྱུན་པ།

སྤྱི་ལོ་ 1964 ལ།

དེ་ལ་འདི་མི་དཔངས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་གི་ 1963 ལོའི་ཟླ་ 12
པའི་པར་གཞི་དང་པོའི་པར་ཐོངས་དང་པོའི་ཁྱ་ཡིག་གཞིར་……
བཟུང་སྟེ་བསྒྲུར་ནས་བསྒྲུན་པ་ཡིན།

本书根据人民出版社1963 12月第一版第一次印刷版本
翻译出版。

མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚགས་ཚན་རིག་གི་ལས་
ཀ་ཕྱེད་མཁན་ཚོའི་འཕམ་འཛིང་གི་ལས་འགན།
ཁོ་ལྟ་དབུང་།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་གིས་བསྒྲུར་ཏེ་བསྒྲུན་པ།

*

1964 ལོའི་ཟླ་ 2 པར་པེ་ཅིན་དུ་ཐོག་མར་
བརྩན་པ་དང་པར་ཐོངས་དང་པོ་བཟུང་པ།
དཔེ་རིན་མོར་ཟུར་ 1 ཟེར་ 5 །

མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ནི་འདྲ་ཤིས་འཛིན་རྒྱུ་དང་གྱི་འཕལ་.....
ཅོད་ཕྱེད་པའི་འཕལ་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་ཆེ་ས་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མིག་སྒྲིབ་ཀྱི་ལམ་ཁབ་ཀྱི་ནང་
གི་གནས་ཚུལ་འོག་འཕལ་ཕྱོགས་དེས་རྒྱ་ས་པ་གང་ཞིག་འདོན་དགོས། ལས་འགན་གང་
ཞིག་འཁུར་དགོས་ཤི་ན།

དེར་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ལུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནང་དུ་གསར་བཞེས་..
མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་པ་དང་དེར་རབས་ཀྱི་བཟོ་བཅོས་རིང་ལུགས་པའི་བར་.....
འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུ་ཀྱི་དོན་ཉིད་ལྷན་པའི་ཅོད་གྲིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ལ་.....
འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱིས་དོ་སྒྲུབ་ཕྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལུང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་འཛམ་གླིང་
གི་གསར་བཞེས་མདུན་ལམ་གྱི་གནད་འགག་ཐུག་ས་དང་མིའི་རིགས་ཡོངས་ཚོགས་ཀྱི་.....
མདུན་ལམ་གྱི་གནད་འགག་ཐུག་ས་ཞིག་རེད།

དེར་རབས་ཀྱི་བཟོ་བཅོས་རིང་ལུགས་པས་དང་ཉིད་ནི་“གསར་བརྒྱན་གྱི་དང་..
བཞིན་ལྷན་པའི་ཚོ་ནས་མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་མཁུག་གྱི་མིག་.....
དཔེ་”ཞིག་ཡིན་ཞེས་འདྲ་ཤིང་བཤད་ཅིང་། མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་པ་དོ་མ་
ནམས་ལ་ནི་“ལུང་ཅམ་འཛིན་པའི་རིང་ལུགས་པ་”དང་“གསར་བཞེ་རྒྱས་མ་”ཞིག་རེད་
ཅེས་ཁྲུངས་མེད་ཀྱི་སྐད་ཆ་སྐྱོ་ཚོགས་འབྲེལ་ནས་སྒྲིབ་འདོགས་ཕྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
ཡང་སྤྱིར་སྤྱ་ཞིག་མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་དོ་མ་དང་སྤྱ་ཞིག་མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་.....
རིང་ལུགས་རྒྱས་མ་ཡིན་དང་། སྤྱ་ཞིག་གསར་བཞེ་དོ་མ་དང་སྤྱ་ཞིག་གསར་བཞེ་
རྒྱས་མ་ཡིན་ཚེར་གྱི་གནད་དོན་དེ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་གསར་བཞེས་སྤྱི་དང་མཐའ་.....

དག་དང་། གསར་བཟའི་མི་དམངས་མཐའ་དག བསམ་སྒྲོ་གཏོང་འདོད་ཡོད་
མཁན་མི་མཐའ་དག་བཅས་ཀྱི་མདུན་དུ་ལྷགས་པར་བརྟེན་ཞོ་ཆོས་ཡིན་མིན་བདེན་ཏུ་གྱི་
དབྱེ་བ་གསལ་པོར་བྱེ་སྟེ་གང་དུ་འགྲོ་དང་སྤྱ་ལ་བསྟུན་གྱི་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་དེ་པའི་ཆེད་
དུ་ཅོད་སྒྲིང་དེར་རོ་སྤྲང་གཟབ་ནན་ཞིག་དང་། བསམ་གཞིགས་དང་། བརྟག་དབྱུང་།
ཆོད་བསྟུར་བཅས་གཟབ་ནན་ཞིག་མ་ཟུང་ཐབས་མེད་བྱུང་བ་དེད།

ཡུང་ལོ་ལྷོ་ཡུང་ཁུན་དང་གིས་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་གསར་བཟའི་མི་དམངས་དང་……
གསར་བཟའི་དང་པའི་མཐའ་དག་དང་མཉམ་དུ་སྒྲོ་ཐག་བད་བཅད་ཀྱིས་བཅན་ཀྱལ་རིང་
ལུགས་ལ་ངོ་སྟོན་བྱེད་པའི་འཐབ་ཅོད་ཀྱི་མདུན་མདུན་དུ་ལངས་ཏེ་བཅན་ཀྱལ་རིང་ལུགས་
ལ་སྒྲོ་ཆོས་འདོད་མཐུན་གྱི་སྒྲོ་ནས་ལྷབས་འདེགས་ལྷ་མཁན་དེར་རབས་ཀྱི་བཟོ་བཅོས་……
རིང་ལུགས་ལ་མདུང་ཅེ་ཁ་སྒྲོད་ཀྱི་འཐབ་ཅོད་བྱས་ཡོད། ང་ཆོའི་དང་ཡུང་དབྱུང་
གི་«ཀྱལ་སྤྱིའི་ཡུང་ཁུན་རིང་ལུགས་ལས་འགྲུལ་གྱི་སྤྱིའི་ལམ་ཕྱོགས་སྒོར་གྱི་ཐོས་གཞི་» ..
དེས་གཞིགས་ཞིག་མེད་པའི་རིག་པའི་ཁྲུང་སྤྱིའི་གྱི་རྣམས་ལུགས་ལ་བརྟེན་ནས་མར་ཁོ་སེ་ལེ་
ཉིན་རིང་ལུགས་སྤྱང་སྒྲོལ་དང་། 1957 ལོའི་མོ་སི་ཁོའི་བསྐྱེད་ཀྱི་ལོ་ལྷོ་ལས་དང་ 1960
ལོའི་མོ་སི་ཁོའི་གསལ་བསྐྱེད་ཀྱི་གསར་བཟའི་སྤྱིང་སྒྲོལ་སྤྱང་སྒྲོལ་བྱས་ཡོད།

དང་ཀྱལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་གསར་བཟའི་སྤྱི་མཐུད་དེ་གཏོང་ཆེ་ཐབ་ཀྱི་ ..
སྒོ་ནས་བྱེད་སྤྱོད་དང་། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྒྲོལ་གཞིའི་ལས་འགྲུལ་དེ་ཀྱལ་ཡོངས་
ཀྱི་ཁོངས་སྤྱི་ཐབ་གདལ་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡིན། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་སྤྱི་
ལམ་ཐོག་དུ་དང་ཀྱལ་མི་དམངས་རྣམས་ཀྱིས་དཀའ་ངལ་སྤྲོ་ཆོགས་སེལ་ཏེ་བྱུང་འབྱས་……
ཁྲུང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ཉམས་སྤྱང་ལུང་སྤྱི་ཆོགས་པ་ཞིག་ཐོབ་ཡོད་པ་དེད། ལག་ལེན་
གྱི་ཐོག་ནས་དང་པའི་དང་གི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཆོགས་སྤྱི་ཆོགས་
དང་དང་སྒྲོལ་དང་སྤྱོད་ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་དེ་ཡང་དག་པ་ཞིག་དང་། སྒྲོ་
མཐུན་མཐོ་ཅོ་དུང་གི་དང་ཀྱལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་གསར་བཟའི་དང་སྤྱི་ཆོགས་……
རིང་ལུགས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་གསར་བཟའི་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཆོད་མེད་ཡོད་པའི་དང་ ..

སྒྲིབ་བྱུང་བར་མ་ཟད། ད་དུང་སྤྱ་མཐུད་ནས་ར་སྒྲིབ་འབྱུང་པེས་ཡིན། ང་
 ཚོའི་གྲུབ་འབྲས་དེར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ཕྱེད་མཁན་དང་། གོ་ཉླ་གས་
 ཡོད་མཁན། འདུན་ལྷགས་ཡོད་མཁན་བཅས་མཐའ་དག་གིས་དགའ་སྤྲོད་དཔག་
 མེད་ཕྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་གོའི་མི་དམངས་ལ་དེ་བ་ཆེན་པོ་ཕྱེད་ཀྱི་ཡོད་
 པ་རེད།

གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་གལ་ཏེ་ང་ཚོའི་མཆན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཆན་
 རིག་གི་ལས་ཀ་ཕྱེད་མཁན་ནམས་དུར་བརྩོན་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་དེང་རབས་ཀྱི་བརྗེ་བཅས་་
 རིང་ལྷགས་ལ་ངོ་མོལ་ཕྱེད་པའི་འཕལ་ཅོད་ཀླབས་ཆེན་གྱི་ནང་དང་། རང་རྒལ་གྱི་སྤྱི་
 ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་འཛུགས་སྐྱུན་གྱི་འཕལ་ཅོད་་
 ཀླབས་ཆེན་གྱི་ནང་དུ་མ་ཞུགས་ན་ང་ཚོས་ལས་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་འཕལ་ཅོད་པ་ཏེ་ཅང་
 གསལ་པོ་རེད། ང་ཚོས་དུར་བརྩོན་ཆེན་པོས་རིག་གཞུང་གི་འཕལ་ཕྱོགས་ཐོག་
 དེང་རབས་ཀྱི་བརྗེ་བཅས་རིང་ལྷགས་ལ་གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་དགག་པ་རྒྱལ་དགོས་པ་
 དང་། སྤྱ་མཐུད་དེ་བསམ་པའི་འཕལ་ཕྱོགས་ཐོག་གསར་བརྗེ་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་
 ཀྱི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྐྱབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་དེ་པའི་འཛུགས་སྐྱུན་བྱས་ཏེ་རང་རྒལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་
 འཕལ་ཕྱོགས་དང་དཔལ་འབྱོར་འཕལ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་དང་
 སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྱུན་གྱི་དོན་དུ་ཞུགས་འདེགས་ཞུ་དགོས།

རང་རྒལ་དུ་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྐྱབས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་དེ་པའི་གསར་ཤིག་
 ཡིན་པའི་མཆན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཆན་རིག་དེ་རང་བྱུང་ཆན་རིག་དང་མཉམ་དུ་་
 སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་མང་གཞིའི་དཔལ་འབྱོར་ལ་ཞུགས་འདེགས་ཞུ་མཁན་ཞིག་དང་།
 གསར་བརྗེའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཕལ་ཅོད་ལ་ཞུགས་འདེགས་ཞུ་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྐབས་མང་་
 གཞིའི་དཔལ་འབྱོར་དང་མིག་སྒྲུབ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཕལ་ཅོད་ལ་ཞུགས་འདེགས་མ་ཞུས་ན་་
 མི་འབྲིག་ཅིང་། དེ་ཡང་ཆབ་སྲིད་ནི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཅིག་སྐད་ཀྱི་མཆོན་ཕྱེད་ཅིག་
 ཡིན། མང་ཁོ་སེམས་ཁོང་དང་ཐོག་མར་ཅོད་སྐབས་ཀྱི་དངོས་གཞིའི་རིང་ལྷགས་པ་ཞིག་

ཏུ་འགྱུར་པའི་སྐབས་དེ་ནས་སྒྲིབ་པ་ཉིད་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་བསམ་པ་དེ་ཆབ་སྒྲིབ་དང་...
 བ་དང་ཏུ་གྱུར་པར་དགའ་པོ་མ་གནང་བར་ཁོང་གིས་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དེ་ཆབ་སྒྲིབ་...
 དང་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ན་གཞི་ནས་མིག་སྒྲིབ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དེ་བདེན་དོན་ཏུ་འགྱུར་བ་...
 ཞིག་གྱེད་ཐུབ་ཅེས་མཛུགས་སྒྲིབ་མཛད་ཡོད། བར་ཁོ་སྤྱི་ཆུ་ཁབ་ཅིག་གི་ནང་ཏུ་
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་མདོན་ཏུ་འགྱུར་པའི་ཆད་ཆེ་ཆུང་དེ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་...
 དེས་ཆུ་ཁབ་དེའི་དགོས་མཁོ་སྐོང་པའི་ཆད་ཆེ་ཆུང་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་
 ཡོད་ལ། (《ཏེ་ཀེར་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་སྐོར་གྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པར་མཐའ་དཔྱད་གྱེད་
 པའི་འགྲོ་བརྗོད་》ཅེས་པར་གསལ།) སྤྱོད་མཐུན་མཐོ་ཙོ་ཏུང་གིས་ཀྱང་“མཚན་
 ཉིད་རིག་པའི་མདུན་ལས་དེ་མཚན་ཉིད་རིག་པས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲུ་རིམ་གྱི་དགོས་མཁོ་...
 སྐོང་པའི་ཆད་ཆེ་ཆུང་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལ་བལྟས་ནས་ཐུག་གཅོད་དགོས་”ཞེས་...
 གསུངས་ཡོད། དེ་གསལ་པོར་བཤད་ན་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དེ་ཏུས་རབས་ཀྱི་
 དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ན་གཞི་ནས་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་རྒྱས་པ་འདོན་ཐུབ་པ་...
 ཞིག་དང་། གཞི་ནས་མི་ཁྲི་ཁྲི་འབུམ་འབུམ་ལ་འུགས་ཀྱིན་ཐེབས་ནས་དངོས་པོའི་སྐྱོབས་
 འུགས་སུ་གྱུར་ཏེ་འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོ་ཕོ་སྐུར་སྐུར་སྐུལ་འདོད་གྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་...
 ཡོད་ཀྱི་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱས་ན་ང་ཚོའི་བསམ་པའི་འཐབ་ཕྱོགས་དེ་གཞི་ནས་དངོས་
 འབྲེལ་འཐབ་འཛིང་དང་། སྤྱོད་ཐུབ་ཀྱི་དཔལ་འབར་བ། གསར་བཤེ་བཅས་
 ལྡན་པའི་བསམ་པའི་འཐབ་ཕྱོགས་གི་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ།

དེའི་དབང་གིས་ང་ཚོ་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་ལས་ཀ་གྱེད་...
 མཁན་ནམས་ཀྱིས་ཏུར་བཙོན་ཆེན་པོས་དེང་རབས་ཀྱི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ལ་དོ་སྐྱོལ་
 གྱེད་པའི་འཐབ་ཅོད་ཏུ་འུགས་ཏེ་མར་ཁོ་སྤྱི་ཆུ་ཁབ་ལྷན་པའི་ལུགས་ལ་དང་བསྐྱར་སྤྱོད་ཐུབ་...
 དང་། འདྲ་ལེས་འདོན་སྤྲོད་ཀྱི་ཁྲུ་ཁོངས་ཁག་ཏུ་མཐའ་དཔྱད་གྱེད་པའི་དར་ཆ་
 གསར་འཛུགས་གྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལུང་བ་རེད། མ་གཏོར་ན་མི་འཕེལ་དང་། མ་
 བསྐྱེལ་ན་མི་ཁྱུག མ་བཀལ་ན་མི་འཕྲོ་ཞེས་པ་དེ་ནི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་

མ་གཏོར་ཅིང་། རྩ་སྐྱེས་ཀྱི་ལྷ་ལྷོ་ལ་དེ་མ་པག་ལ་ན་མར་ཁེ་མེ་ཁེ་ཉིན་རིང་།

ཡུགས་སྒྲ་པར་དང་འཕེལ་སྒྲ་འཕྲོ་མི་ལྟེ། ལྷན་ནས་ལྷན་ཁོ་སྒྲ་“པས་པ་པའི་”

ལྷོ་པས་རྒྱ་གཞུང་པའི་དགེ་མཚན་གྱི་ང་ཚོས་ལུང་ཙམ་འདྲིན་པའི་སྒོ་ནས་འཕྱུང་འཕྱུང་”

ལ་ཚོད་དཔག་མི་བྱེད་པར་འཇིག་རྟེན་ཉིད་པར་མཐུན་དཔྱད་བཞི་རིང་ལ་འཇིག་.....

རྟེན་གསུང་པ་རྟེན་རྟེན་གྱི་པ་དེ་རྟེན་རྟེན་"ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རེད། (《1843 ལོའི་

ལྷ་ ༩ དང་མར་ཁོ་མིམ་མ་ཡུལ་ཁོར་ཡུལ་དམི་ཡུལ་གྱིས་»ཞེས་དང་གསལ།) མར་

ཁི་སྒོ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རི་བླང་ཡོངས་རྫོགས་ནི་དེ་ཙམ་ཐོག་ནས་བཤད་ན་

མཐའ་དཔྱད་ཅིག་དང་གསར་བཤེ་ཞིག་དང་ཡིན།

དེ་ནི་དབང་གིས་དང་མོ་ལྟོ་ཐུག་པར་ཨོ་དང་གི་མཛད་སྒྲུབ་འདྲེ་ཤིང་།

ནས་སྒྲོལ་སྒྲོལ་ཡག་པོ་བྱས་ཏེ་མར་ཁི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ལངས་སྤྱོད་མས་དང་།

ལྟ་ཆོས། ཐབས་ཀྱིས་བཅས་ཆོད་ཀྱིས་ཤོད་ཀྱིས་ཀྱང་ལྟ་ཆོས་ཀྱིས་བཅས་ཀྱིས་ཀྱང་

འཕྲོ་ལྷན་གྱི་ཉམས་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷན་པོ་ལ་བརྟུན་ཏུ་དང་། འཕྲོ་ལྷན་གྱི་ཉམས་ལྗོངས་

ལྷོ་གསར་བཟང་མི་ཅུ་མཉེན་དང་གསར་རྩོམ་བརྒྱུ་བྱུང། དང་ཕུམ་གྱི་ཨོ་ཐུ་པ་དང་

འཛམ་གླིང་གི་ལོ་ལྔ་ལ་བརྟུན་པུན་བཅས་ཕྱིར་དཔོན་པ་ཞིག་ཕྱིར་བརྟུན་པར་མ་ཟད།

དཀོས་ཡོད་ཀྱི་མཉམ་རྒྱུ་ལ་བརྟམ་དཔུང་བྱེད་མཁུ་དེ་བརྟམ་དཔུང་ཀྱི་ལམ་ལ་ཉིལ་པོའི་...

ནང་ནས་གཙོ་པོ་འི་ལྷན་སྐྱེད་པ་ལྟོག་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་ཤིང་། ལས་ཀྱི་རིག་གཞུང་།

[illegible]

ན་སྒྲིལ་པ་སྒྲིལ་ཅན་མེད་པ་ཞིག་དེ་ལྟར་དེས་ཡིན་ཞིང་། ལྟར་ཅིས་ཅེ་ལ་དེ་ཅིས་

ཆུང་པ་བྱས་ན་ང་ཚོའི་བརྟམ་དབྱེད་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་འགྲོ་ལས་ཡང་དག་པ་དང་བྱལ་དེ་ཚོར་

འབྲུལ་གྱི་ལམ་ད་ལྷང་ངེས་ཡིན།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ཞིང་ཁྱང་འཆ་པ་ཆེན་པོ་ཐེག་ཐུབ་པའི་མང་ཁོ་སྡི་ལེ་མིའི་རྒྱ་མཁམ་གྱི་རིགས་པའི་.....

ཚུགས་ཚན་རིག་གི་ལས་ཀ་འཕེལ་ཆུས་གཏོང་སྐབས་ངེས་པར་དུ་ཐག་གཅོད་དགོས་ཀྱི་ལོ་
 པའི་གནད་དོན་ཞི་ཅིག་ཡིན་ལ། ད་དེས་ཀྱི་མོས་ཚུགས་ཐོག་མོས་བསྐྱར་བྱེད་དགོས་
 པའི་གནད་དོན་ཡང་ཡིན། ག་གཞུང་ལ་གནད་དོན་དེ་དག་གི་ཐད་ལ་ང་རང་གི་
 བསམ་འཆར་ཡོད་ཆུ་ཡིན་པས་མ་འགྲིག་པ་འདྲུག་ན་སྒྲོ་མཐུན་ནམས་ཀྱིས་སྒྲིན་བརྒྱུད་...
 དང་ཨོ་བསྐྱར་གནང་དོགས།

(དང་པོ།) མར་ཁྲི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་འཕེལ་ཆུས་ཀྱི་ལོ་...
 ཆུས་དེ་ནི་མར་ཁྲི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་ལ་ངོ་...
 རྒྱལ་བྱེད་པའི་བསམ་པའི་ཐབས་ཆུན་ནམས་ལ་...
 ཚུད་པ་དང་འཕལ་ཚུད་བྱས་པར་མ་ཟད། དེ་
 དག་ལས་ནམ་པར་ཆུལ་བའི་ལོ་ཆུས་ཤིག་ཡིན་...
 པའི་སྒྲིང་།

དེང་སང་དེང་རབས་ཀྱི་བཟོ་བཅས་རིང་ལྷགས་ལ་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་པའི་འཕལ་ཚུད་...
 ཀྱི་སྒྲིང་ཡོད་དུས་ང་ཚོས་ལོ་ཆུས་ཐོག་མར་ཁྲི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་དེ་རི་ལྟར་བྱས་...
 ནས་མར་ཁྲི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལྷགས་ལ་ངོ་རྒྱལ་བྱེད་པའི་བསམ་པའི་ཐབས་ཆུན་ནམས་ལ་...
 ཚུད་པ་དང་འཕལ་ཚུད་བྱས་པའི་ནང་ནས་འཆར་ཡོངས་དང་འཕེལ་ཆུས་བྱུང་བཞིག་...
 ཡིན་དུས་གསོ་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ན་ང་ཚོས་རི་ལྟར་བྱས་ནས་གསར་བརྒྱུད་
 མི་རབས་རྒྱན་མའི་ལས་དོན་གྱི་རིམ་གྱི་ལུང་ལྟར་སྒྲིང་ལྟར་མཐུད་ནས་མཐུན་དུ་སྒྲིང་དགོས་...
 པའི་སྒྲིང་གིས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡོང་གི་རེད།

མར་ཁྲི་སི་དང་ཨོན་ཀེ་སིས་སྐྱེ་ཆོ་གཅིག་གི་རིང་ལ་དུས་དང་ནམ་པ་ཀུན་དུ་...
 འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་གསར་བརྒྱུད་ལས་དོན་གྱི་དོན་དུ་འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་ཅུ་བ་...
 ནས་དགུ་དུ་འཛིན་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལྷགས་དེ་དག་ལ་བརྟན་ཅིང་འགྱུར་བ་མེད་པའི་

མཛེས་ལུ་འཕུལ་ཆེད་ཡང་ནས་ཡང་དུ་མཛད་ཡོད། མར་ཁེ་མེའི་རིང་ལུགས་གསར་
 གཏོད་མཛད་མཁན་གྱིས་མ་ཅའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་དབྱེ་
 ཞིབ་དང་བརྗོད་པའི་གསར་བརྗོད་ལས་འགུལ་གྱི་ཉམས་སྦྱང་ལྟུགས་སྒྲིལ་བུས་པ་གཞིར་...
 བཟུང་སྟེ་དབང་དུ་འཛིན་པའི་བསམ་པ་དང་ཆེད་སྒྲིང་བུས་ནས་དེའི་རིགས་པའི་གཞུང་...
 ལུགས་ཀྱི་མང་གཞི་སྟེ་ཆེད་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་གཙོའི་རིང་ལུགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དངོས་...
 གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཙམ་བཅུགས་པ་དང་། རི་ཐང་ལྷག་མའི་གཞུང་ལུགས་
 བཅུགས་པ། གཤམ་རིམ་གྱི་འཕུལ་ཆེད་དེ་མའི་རིགས་རིག་གནས་དར་བའི་དུས་སྐབས་
 ལུ་སྤྱོད་པ་ནས་བཟུང་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱིས་པོའི་སྐུལ་ལུགས་ཡིན་པ་རྟོགས་པ།
 གཤམ་རིམ་འཕུལ་ཆེད་ཀྱི་དབང་གིས་འཕྲོད་མེད་གཤམ་རིམ་གྱིས་སྤྱོད་དབང་སྒྲིང་འཛིན་བྱེད་
 དགོས་ངེས་ཡིན་པ་རྟོགས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དེ་སྤྱོད་བསམ་...
 ཞིག་ནས་ཆན་རིག་ཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་རེད། ཁྲོད་ཚོས་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་ལ་
 མཐུན་དཔྱོད་བྱེད་པའི་མདུད་ཅི་དེ་དང་པོ་ཁྲོད་ཚོའི་དགེ་ཆུན་དུ་བརྟེན་པའི་བཀུར་...
 འོས་ཀྱི་ཉེ་གོར་དང་སྤྱིར་བཏང་ལ་གཏོད་གནང་མཛད་པ་རེད། སྤྱོད་དཔོན་ཆེན་པོ་
 རྣམ་གཉིས་ཀྱི་གསུང་ཚུལ་ནང་ནས་མར་ཁེ་མེའི་དང་ཨེན་གེ་མིས་ཉེ་གོའི་གནད་པོའི་...
 མཆན་ཉིད་རིག་པའི་སྤྱིང་བཅུད་ལེན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དེར་མཐུན་དཔྱོད་ཀྱང་མཛད་...
 ཡོད་པ་རེད། ཁྲོད་ཚོས་གཏམ་ཏུ་ཅང་རྣམ་པོས་ཁྲོད་ཚོ་དང་ན་ཆོད་མཉམ་པའི་ཉེ་
 གོར་གཡོན་སྤྱོད་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་པ་རྣམས་དང་མེས་མགའི་རིང་ལུགས་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྷ་ཆུལ་གྱིས་མང་གཞི་བུས་པའི་བཀུར་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་དང་། འཕྲོད་ཐུན་
 གཤམ་རིམ། འཕྲོད་རྒྱུད་གཤམ་རིམ་བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་
 ལུགས་དང་གྲུབ་མཐུན་རྣམས་པ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་མཐུན་དཔྱོད་མཛད་པ་རེད། མར་ཁེ་མེ་
 དང་ཨེན་གེ་མེ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་«མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་»ཅེས་པ་དང་། «ཉི་
 དབྱིས་ཀྱི་འཕྲུལ་ལུས་འཛིན་སྤྱངས་»ཞེས་པ། «མཆན་ཉིད་རིག་པའི་དབུལ་ཡོངས་»
 ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆེད་སྒྲིང་གི་དང་བཞེན་ཐུན་པའི་གསུང་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་འབྲི་...

གནང་མཛད་རྗེས་ཁོང་ནས་གཉིས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་སྟུན་བྲགས་ལྡན་པའི་«གྲང་ཁྱན་...»
 དང་གི་བསྐྱེད་པ་གཏམ་»འབྲི་གནང་མཛད་པ་རེད། དེ་རྗེས་མར་ཁོ་མིས་སྒོ་ཅི་
 གཅིག་དུ་བསྐྱེད་པ་ཏེ་«མ་ཅའི་ནས་བཤད་»འབྲི་གནང་དང་། ཞིག་གི་མིས་«དུའུ་
 ལེན་གྱི་བཤད་པར་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་»ཞེས་པ་དང་། «སྤྱིར་པ་ཏ་དང་ཏེ་གོ་མི་གནད་
 བོའི་མཆན་ཉིད་རིག་པ་མཇུག་འགྲིལ་པ་»ཞེས་པ་བཅས་འབྲི་གནང་མཛད་དེ་མཆན་ཉིད་
 རིག་པ་དང་ཆབ་སྤྱིད་དཔལ་འཕྱོར་གྱི་རིག་པ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་...
 གཞུང་ལུགས་བར་གྱི་ཐད་ལ་མར་ཁོ་མིའི་དགོངས་པ་སྒོ་ཀྱན་ནས་གསེད་འགྲོལ་ཐབ་མ་...
 མཛད་ཡོད་སྟབས་པའོ་པའི་ལས་འགུལ་ནང་གི་སྤྱོད་པས་མ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དང་...
 སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་སུ་བརྒྱས་པའི་བསམ་པའི་སྤྱོད་པས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལུགས་སྤྱོད་ན་...
 པ་ནས་མ་རིམ་བཞིན་གཙང་མར་སེལ་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་པའོ་པའི་ལས་འགུལ་ནང་གི་མར་...
 ཁོ་མིའི་དགོངས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་འཇུགས་ཐུབ་པར་བརྟན་མེད་སྤྱིང་རྒྱུ་པ་མ་...
 རྟེ་བར་བྱས་པའི་ལས་འགུལ་དེ་འཕེལ་རྒྱས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ལྷུང་པ་རེད།

འཐབ་ཅོད་དེ་ནི་དགའ་ཚལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། མར་ཁོ་མིས་གསུང་
 རྒྱུང་པ་ལྟར། འཕྲུང་འཕྲུང་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་གཞིའི་ཐད་ཀྱི་སྤྱོད་པས་མ་གྱི་
 ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་པ་དེ་པའོ་པ་ནས་ཀྱི་ཁྲུང་པའི་
 ནང་དུ་འཇུག་པའི་ཆེད་དུ་ཁོང་ནས་བས་ལོ་བཅུ་ལྷག་ཁ་གས་ཀྱི་རིང་ལ་ངལ་ཅོལ་མང་
 པོ་གནང་ཞིང་སེམས་ལུགས་མང་པོ་སྤྱོད་གནང་མཛད་ཡོད་པ་རེད། ཆན་རིག་དང་
 མཐུན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་དེ་ནི་དངོས་གཙོའི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་མང་གཞི་བྱས་པ་...
 ཞིག་ཡིན་པ་ཞིན་དུ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་«སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ལ་སྤྱོད་པས་མཐོ་པ་དང་འདོད་
 པ་ཆེ་བ་ཞིག་»གྱི་འཕྲུར་སྒྲོག་ཅིག་ཡོད་དེ་བྱས་པ་རྟེ་གསལ་པོར་བཤད་ན་དངོས་གཙོའི་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཆ་པ་དེ་དྲང་བཤེན་དང་། རང་དབང་། འབྲེལ་ཉམས་ ཀྱན་
 ལ་བྱམས་པ་བཅས་ལྟ་མོའི་སྤྱོད་ཀྱི་དོར་རབས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་གཏམ་གྱིས་བྱེད་བསམས་པ་ཡིན་...
 ན་”དེས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་“གནོད་སྐྱོན་”གཏོང་...

ངེས་ཡིན། (《1877 ལོའི་རྒྱ་ 10 ཚེས་ 19 ཉིན་མར་ཁེ་སིས་རྫོང་ཨ་ཙོར་གེར་ཡུལ་
པའི་ཡུལ་གྲིས་》ལ་གསལ།) གནད་དོན་དེའི་ཐོག་མར་ཁེ་སིས་འོས་མེད་འགྲིག་ཐབས་
གཏན་ནས་མི་ཤེད་པའི་སྤྱོད་ཚུལ་འཛིན་གནང་མཛད་ཡོད།

མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་རྣམ་གཉིས་ཞལ་བཞུགས་སྐབས་ཁོང་ཚོས་གསུང་། “
གཏོད་མཛད་པའི་ཚོད་རྒྱུ་ཀྱི་དངོས་གཙའི་རིང་ཡུགས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དངོས་གཙའི་
རིང་ཡུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ཡུགས་དང་། གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་ཀྱི་གཞུང་ཡུགས་
ལྷན་བཅོས་དང་རྒྱལ་བསྐྱར་ཤེད་རྒྱུའི་དེ་དང་འཆང་མཁན་ནི་ཉེ་གོའི་སྤྱི་ཚོགས་དམངས་
གཙའི་དང་མིའི་ནང་དུ་ཤུང་ཡོད་པ་རེད། མར་ཁེ་སིས་བཙུགས་པའི་《གོ་དཔེ་རྩ་
འཛིན་ལ་དགག་པ་བརྒྱུ་པ་》ཞེས་པ་དེ་ཕྱིར་མ་བཟོན་པར་ལོ་བཅུ་དྲུག་ཙམ་བཞག་
པར་བཞེན་ཨེན་གེ་སིས་ཡིག་ཆ་དེ་ཕྱིར་འདོན་དཀོས་གསུངས་པར་མ་ཟད། ད་དུང་
ནན་པོ་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་འདོན་རྒྱ་སྐར་བཞེན་ནར་འགྲངས་སུ་བཤང་བ་ཡིན་ན་“དེ་ནི་བྲིས་
དང་འགལ་བ་ཞིག་རེད” ཅེས་སྟོན་གནང་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་འང་ཉེ་གོའི་དམངས་……
གཙའི་དང་གི་གཙའི་འཛིན་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བཀག་འཁོག་བྱས་པ་རེད།
དེ་ལྟར་ཡིན་གྱི་བཤད་པར་དགག་པ་བརྒྱུ་པ་དེ་ལའང་ཉེ་གོའི་སྤྱི་ཚོགས་དམངས་གཙའི་
དང་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚོགས་ཁག་གིས་ཕྱོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་ངོ་ཚྏ་བྱས་པ་རེད། ཉེ་གོའི་
སྤྱི་ཚོགས་དམངས་གཙའི་དང་གི་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དུས་དཔེ་《མདུན་སྤྱོད་ཚུགས་པར་》……
ཐོག་ཨེན་གེ་སིས་སྤྱི་ཚོའི་སྤྱད་དུ་བཙུགས་པའི་《རྒྱ་ལན་ཞེས་ཀྱི་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚོད་
ཀྱི་འགོ་བརྒྱུད་》ཅེས་པ་དེ་འདོན་པའི་སྐབས་སུ་མ་དུང་ཁོག་བཅུ་གཉིས་འཕྱར་མེད་……
གྲལ་རིམ་གྱི་གསུང་བཞེད་འཐབ་ཚོད་རྫོང་གྱི་གནད་ཏེ་ཅང་ཆེ་པའི་ཆོག་དུ་མ་བུ་འགའ་
ཞིག་བསུམ་སྟེ་ཨེན་གེ་སི་ནི་“ཞི་བའི་” ཐབས་རྒྱས་ལ་ཡིད་མཐུན་ཁྱེད་མེད་དུ་བྱས་ཏེ་……
“དྲུག་ལྟགས་”ལ་ངོ་ཚྏ་ཤེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་འཕྲོག་བཤད་བྱས་པ་དེར་ཨེན་གེ་……
སིས་རྫོལ་ལན་དྲུག་པོ་གནང་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཆེ་ཅིས་ལ་སོགས་པས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་
ཡུགས་ལས་འགལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཙམ་སྤྱི་གཉིས་ཤེད་སྐབས་ཀྱང་བཙུགས་ནས་ཨེན་གེ་སིར་གསུང་།

བ་བྱས་ནས་གདན་འདྲིན་མ་ཞུས་སྐབས་པགས་པོ་འཇིག་རྟེན་དང་བྲལ་བྱའས་ཡོད་པའི་...
 སྐབས་སུ་སྐབས་འཛོལ་དེར་ལུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངན་སེམས་གང་ཞིག་བཅངས་ཡོད་...
 གཟིགས་པ་རེད། མར་ཁེ་སེའི་དེར་ལུགས་ཀྱི་དབྱུང་སྐྱེའི་ནང་ནས་མར་ཁེ་སེའི་དེར་
 ལུགས་ལ་ངོ་ཚྏ་ལྟར་པའི་བརྗོད་བཅོས་དེར་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཞིག་ཐོན་ཡོང་གི་ཡོད་...
 པ་རེད།

གནས་ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་དུ་ས་སེམས་སུ་གསར་བཟེ་དང་ཆན་རིག་དང་...
 མཐུན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དེར་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་བརྩི་བཀུར་ཞུ་མཁན་འགའ་ཞིག་...
 གསར་བཟེ་དང་ཚྏ་ལྟར་པའི་བརྗོད་བཅོས་དེར་ལུགས་ཀྱི་ལས་...
 དུ་ལྟུང་དོན་གང་ཡིན་ནམ་སྟེ་པའི་ཡ་མཚན་སྟེ་མདོག་ཁ་པོ་རེད། དོན་དམ་དུ་ཡ་
 མཚན་སྟེ་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད། འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡིན་
 དུང་གང་ལྟར་གཅིག་དེ་གཉིས་སུ་གྱུས་འགྲོ་བ་རེད། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དེ་དང་
 འདྲ་བར་གང་ལྟར་ལུགས་གཉིས་སུ་གྱུས་འགྲོ་གི་རེད། གསར་བཟེ་དང་ཆན་རིག་
 དང་མཐུན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡོད་ཕྱིན་དེའི་ནང་ཁྲལ་དུ་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་པའི་དེར་ལ་...
 དེའི་ཁ་གདང་གི་དངོས་པོ་སྟེ། གསར་བཟེ་དང་ཚྏ་ལྟར་པའི་བརྗོད་བཅོས་ལྟར་
 པའི་གཞུང་ལུགས་ཐོན་ཡོང་ངེས་ཡིན། གང་ཡིན་ཞེ་ན། ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 ཐོག་དུ་གྲལ་རིམ་ཁ་གྱུས་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་དང་། ཡོ་སྤེལ་གཅིག་གི་རྒྱུ་སྐྱེས་སུ་འདྲེ་
 ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་དུ་སྤོང་ཐོན་གྱི་ཚོགས་ཁག་དང་རྒྱུ་སྐྱེས་ཀྱི་ཚོགས་ཁག་ཡོད་པར་བརྟེན་...
 གང་ལྟར་ཁ་གདང་གི་དངོས་པོ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཐོན་ཡོང་ངེས་ཡིན་པའི་རྒྱུ་སྐྱེས་རེད།
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དེ་སྤོང་ཐོན་མར་ཁེ་སེའི་དེར་ལུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་...
 ཡོ་སྤེལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཆན་རིག་ཁག་གི་ཡོ་སྤེལ་གྱིས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་ལ། དང་
 བྱུང་ཆན་རིག་གི་ཡོ་སྤེལ་གྱིས་ཀྱང་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཆན་རིག་དང་
 ཆན་རིག་གི་ཡོ་སྤེལ་གྱི་ཉིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགལ་ཆུ་གཅིག་དུ་འདྲེ་བ་དང་། འགལ་ཆུ་
 འཐབ་ཅོད་བྱས་ནས་འཕེལ་བྱས་ཀྱང་བཞིག་ཡིན་པ་མཚན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

སྐབས་འཛེལ་རིང་ལུགས་པ་དང་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་པ་ནམས་གྱིས་མར་ཁྱོ་
 སེའི་རིང་ལུགས་གྱི་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་
 འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་གསར་བཛེ་དང་འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་སྤྱི་དབང་སྐོར་འཛོལ་
 གྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་སྐྱུ་མུང་ཆེས་ཆེ་བ་དང་མུང་སེམས་ཆེས་ཆེ་བ་བཟུང་སྟེ་ཐབས་བརྒྱ་
 ཇུས་སྤྱོད་གྱི་སྐོར་ནས་དེ་ཉིད་བཟོ་བཅས་བྱེད་བསམ་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཨེན་གེ་སིས་“ཁོ་
 པ་ཆོས་སྐྱོན་པ་ལྟར་མར་ཁྱོ་སེའི་དང་ང་ཆོར་མུང་སེམས་འཛོལ་དོན་ནི་ང་ཆོས་གྲལ་རིམ་
 འཐབ་ཚད་བྱེད་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་འཛོལ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་རེད”ཅེས་གསུངས་པ་
 ལྟར་རེད། (《1893 ལོའི་ཆུ་1 ཆས་18 ཉིན་ཨེན་གེ་སིས་ལྷོ་ཨ་ཙོར་གེར་ཡུལ་
 པའི་ཡུག་བྱིས་》ཞེས་པར་གསལ།) དེ་ནི་གནད་དོན་དེའི་འགག་ཅ་ཞིག་རེད། འགག་
 ཅའི་གནད་དོན་དེའི་ཐོག་མར་ཁྱོ་སེའི་དང་ཨེན་གེ་སིས་ལངས་ཕྱོགས་ནི་ཆེས་བརྟན་པ་དང་
 ཆེས་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན། སྐར་ནས་ཁོང་ཆོས་པེ་པར་ལ་སོགས་པར་གཏོང་གནང་
 བཟོད་པའི་བར་སྤྱོད་ཡུག་བྱིས་ཀྱི་ནང་དུ། “ལོ་བཞི་བར་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་ང་ཆོའི་བསམ་
 པར་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐད་ཀ་འི་སྐྱུ་ལ་ལུགས་ལིག་ཡིན་སྟེ་ནས་དོ་...
 མུང་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་འཕྱོར་ཐུག་གྲལ་རིམ་དང་འཕྱོར་མེད་གྲལ་
 རིམ་པར་གྱི་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་དེ་ནི་དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་འཕྱུར་སྐྱུ་ཡོད་པའི་...
 འདེགས་ལིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་ནས་དོ་མུང་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ང་
 ཆོ་གྲལ་རིམ་འཐབ་ཚད་དེ་ལས་འགྲལ་གྱི་ནང་ནས་མེད་པ་བཟོ་འདོད་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་
 དེ་དག་དང་མཉམ་དུ་གདན་ནས་སྤྱོད་མི་རུང་”ཞེས་ནན་དོན་དུ་གསུངས་ཡོད། (《1879
 ལོའི་ཆུ་9 ཆས་17 དང་18 ཉིན་མར་ཁྱོ་སེའི་དང་ཨེན་གེ་སི་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་ཨེའོ་པེ་
 པེར་དང་། བླེ་ལིས་ཡུའུ་ཁྱོ་ནི་ཞེས། བླེ་པའོ་ལ་ཁྱོ་ལ་སོགས་པར་ཡུལ་པའི་
 <བར་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུག་བྱིས་> ཞེས་པར་གསལ།) ཇིས་སོར་ཨེན་གེ་སིས་ད་དུང་སྤྱོ་
 ཐག་ཐད་བཅད་ཀྱིས་བརྟན་པར། “ས་ཆ་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་
 གྱི་འཕེལ་རྒྱས་དེ་གང་ལྟར་ནང་ཁྲལ་གྱི་འཐབ་ཚད་ནང་ནས་མངོན་དུ་གུར་པ་ཞིག་ཡིན།

.....མཐུན་སྒྲིལ་གཅིག་གྱུར་བྱེད་ཐུབ་པའི་སྐབས་སུ་མཐུན་སྒྲིལ་གཅིག་གྱུར་བྱས་པ་...
 ཡིན་ན་དེ་ནི་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པོད། རོན་ཀྱང་མཐུན་སྒྲིལ་གཅིག་གྱུར་ལས་
 ལྷག་པའི་བྱ་བ་འདྲ་ཡོད། བར་ཁེ་སེ་དང་ང་གཉིས་ལྷན་མི་ཚེ་གཅིག་གི་རིང་ལ་
 སྤྱི་ཚོགས་རིང་ཕྱགས་པ་རྒྱས་མ་རྒྱས་སེལ་བྱས་པའི་འཕམ་ཚུད་དེ་མི་གཞན་དག་སྤྱི་ཞིག་...
 ལ་བྱས་པའི་འཕམ་ཚུད་ལས་ཀྱང་མང་བ་བྱེད་མཁན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་(གང་ཡིན་ཞེ་ན་...
 ང་ཚོས་འཕྲོར་ལྷན་གྲུལ་རིམ་དེ་གྲུལ་རིམ་ཞིག་ཏུ་བརྩིས་པ་ལས་འཕྲོར་ལྷན་བ་སྐྱེར་ལ་
 ཏ་ལས་འཕམ་ཚུད་ཅ་བ་ནས་བྱས་མེད་པའི་རྒྱུ་ཁྱིམ་རེད།)དེས་གཞིལ་ཐབས་མེད་པའི་...
 འཕམ་ཚུད་དེ་ལ་བསྐྱུན་སྒྲུབ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་མ་རེད་”ཅས་གསུངས་ཡོད། (《 1882
 ལོའི་ལྷོ་ 10 ཚེས་ 28 ཉིན་ཨིན་ཀེ་སིས་ཨཱ་ལེ་ཡེ་ཡེ་ལུ་པའི་བྱུག་བྲིས་》ཞེས་པར་...
 གསལ།)

བྱེད་ཚོས་གཅིག་གཟིགས་དང་། གཅིག་གྱུར་གྱི་དངོས་པོ་དེ་གཉིས་སུ་གྱེས་
 ཏེ་ལན་ཚུན་འཕམ་ཚུད་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་སུ་གྱུར་བ་རེད།

བར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ཕྱགས་ཀྱི་སྤྱིད་དང་གིས་སྒྲན་ནས་བཟུང་འཕྲོར་མེད་གྲུལ་...
 རིམ་གྱི་དབྱུང་སྤེའི་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་མཐོང་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བར་ཁེ་
 སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ཕྱགས་པ་རྒྱས་སྤྱི་ཞིག་གྲུལ་རིམ་འཕམ་ཚུད་དེ་ལས་འགྲུལ་གྱི་ནང་ནས་མེད་...
 བ་བཅོ་མཁན་དེ་དག་དང་གཏན་ནས་མཉམ་དུ་སྦྲེད་ཀྱི་མེད་ལ། མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་དོན་དུ་
 ཅ་དོན་རྒྱུ་བ་བསྐྱར་གཏན་ནས་བྱེད་ཀྱི་མེད། དེ་ནི་བར་ཁེ་སེའི་རིང་ཕྱགས་གསར་གཏོད་
 མཛད་མཁན་གྱིས་ང་ཚོར་གནང་པའི་ཆེས་གལ་ཆེ་བ་དང་ཆེས་ཅུ་ཆེ་བའི་ཞལ་གདམ་ཞིག་
 ཡིན། ཞལ་གདམ་དེ་དང་རྒྱུ་འགལ་བྱས་པ་ཡིན་ན་བར་ཁེ་སེའི་རིང་ཕྱགས་དང་
 རྒྱུ་འགལ་བྱས་པ་ཞིག་དང་ཡིན།

འཕྲོར་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་གྲུལ་རིམ་འཕམ་ཚུད་དེ་རྒྱུན་འཁྲོངས་སམ། རྒྱུ་
 བསྐྱར་གང་བྱེད་དང་། འཕྲོར་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་སྤྱིད་དབང་སྐྱེར་འཛིན་དེ་རྒྱུན་འཁྲོངས་
 སམ། རྒྱུ་བསྐྱར་གང་བྱེད་དེ་ནི་བར་ཁེ་སེའི་རིང་ཕྱགས་དང་བཅོ་བཙུན་རིང་ཕྱགས་

བར་གྱི་ཅུ་པའི་ཆུ་མཚམས་འཕྲེད་པའི་རི་པོ་ཞིག་ཡིན།

ཨིན་ཀེ་སི་དགོངས་པ་རྒྱུགས་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་ཐོག་མར་པོ་ཨིན་ཉི་.....
ཐན་དང་། དེ་ནས་ཁའོ་ཆོ་ཅིས་ཐོན་ཡོང་སྟེ་རྒྱུད་རིམ་ཐུན་པའི་རྫོང་ནས་མར་ཁོ་སིའི་
གཞུང་ཡུགས་མངོན་གསལ་དུ་བཅོ་བཅོས་བྱས་ཤིང་། ཨིན་ཀེ་སིས་གསར་གཏོད་
མཛད་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་གཉིས་པའི་འགོ་ཁྲིད་དེ་རིམ་བཞིན་བཅོ་བཅོས་རིང་ཡུགས་པའི་ལག་
དུ་ཤོར་བ་རེད། རྒྱལ་ས་དེར་མ་ཅུའི་རིང་ཡུགས་དེ་ཅུང་ཟད་“ཞི་པའི་”རྫོང་ནས་གོང་
འཕེལ་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་རྒྱུ་ལས་སུ་བསྐྱེད་ཡོད་རྒྱལ་ས་བཅོ་བཅོས་པའི་གྲུལ་རིམ་གྱི་ནང་ཁྲུལ་དུ་
བཅོ་བའི་རྒྱ་དུག་ཐོན་ནས་ཨོ་ལུ་ཁྲིད་གི་བཅོ་བའི་ལས་འགུལ་གྱི་ནང་གང་སར་བཅོ་.....
བཅོས་རིང་ཡུགས་ཀྱི་བསམ་པའི་རྒྱལ་ས་རྒྱུད་དང་གྲུལ་མཐའ་ཆུ་ཡན་རྒྱས་པ་ཉུང་བྱུང་.....
ཅིང་། པོ་ཨིན་ཉི་ཐན་ནི་བསམ་པའི་རྒྱལ་ས་རྒྱུད་དང་གྲུལ་མཐའ་དེའི་མཚན་བྱེད་ཆ་
ཤོས་ཤིག་རེད།

1899 ལོར་པོ་ཨིན་ཉི་ཐན་གྱིས་ཁོ་པའི་«སྤྱི་ཚོགས་རིང་ཡུགས་ཀྱི་རྒྱན་འགྲུལ་» ..
ཆ་རྒྱུན་དང་སྤྱི་ཚོགས་དམངས་གཙོའི་དང་གི་ལས་འགན་»ཞེས་པ་དེ་བཏོན་དེ་མཚན་ཉིད་
རིག་པ་དང་དཔལ་འཕྲོད་རིག་པ་ནས་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་བར་རྫོང་ཀྱན་ནས་མར་ཁོ་སིའི་.....
གཞུང་ཡུགས་བཅོ་བཅོས་བྱས་ཤིང་། ཁོ་པས་“མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རྩ་
རིན་མེད་པ་ཞིག་དང་། ལས་འགུལ་ནི་མཐའ་དག་ཡིན་”ཞེས་པའི་མིང་ངན་ཡོངས་
སུ་གྲགས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་དེ་ལྟར་རྫོང་གྲུལ་པ་རེད། བཅོ་བཅོས་རིང་ཡུགས་ཐོན་པའི་
རྩིས་སུ་འབྲངས་ནས་བཅོ་བཅོས་རིང་ཡུགས་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱེད་པའི་འཐབ་ཅོད་དེའང་འགོ་
རྒྱུགས་པ་རེད། རྩ་བུ་བར་གསུམ་དུ་བཅོ་བཅོས་རིང་ཡུགས་ལ་ངོ་ཚྏ་དང་མར་
ཁོ་སིའི་རིང་ཡུགས་སྤྱང་རྫོབ་རྒྱུན་འཁྲོངས་བྱེད་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་དེ་དགུང་ལོ་
གཞོན་ཞིང་རྒྱལ་ས་ཆེ་པའི་འཕྲོད་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་གསར་བརྗེ་པའི་ཐུག་ཐོག་དུ་བབ་པ་
རེད། དེ་ནི་ལེ་ཉིན་ཡིན། ལེ་ཉིན་གྱིས་ལོ་དེ་དང་ལ་«ཨོ་ཁོའི་སྤྱི་ཚོགས་དམངས་
གཙོའི་དང་མིའི་ཚོལ་གཏམ་བརྗོད་ཡིག་»ཅེས་པ་དང་«ང་ཚོའི་ཅུ་འཛིན་»ཞེས་པ་དེ་